

ԽԱՌԻԿԱ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ

Գրեցել 10 Կ. Գրանուսերուս 12 Կ.

1909, Հարաք, Յոկտեմբերի 3-րմ.

Թիֆլիս. №40.

Յրագր. - Արտ. Շ. ՆԱՅԻՆԱ, Թիֆլիս.

ՄԱՄՈՒԼԻ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

— Եթէ սա եօթներորդ պետութիւնն է, ուրեքն թշնամի կը լինի մեզ. պէտք է սրան խեղդել, ոչնչացնել...

ՎԱՅՆՈՒՄՅԱՆ ԲՆՈՒ

ԱԼԲԱՍԵԴԻ ՄԱՏԻՆԵԱՆԻ ԹԱԳՈՒՄԸ

1 Փարիզում վաղճանած Ալ. Մատինեանի թաղման ծախսը յանձն առաւ Աղլբասնոր Մանթաշեանը.

2 Թիֆլիզի բաղաբային վարչութիւնն իր վտայ ընդունեց Ալ. Մատինեանի թաղման ծախսերը.

4 Ալէք. Մատինեանը թողցեց 200,000 թուրքի Թիֆլիզ բաղաբին.

(Լազրեանից)

3 Բաղաբային վարչութիւնը Ալ. Մանթաշեանին յայնտեց իր իրաւունքներէ յանձն, Ալ. Մատինեանի թաղման առիթիւ.

5 Զարց.— Եթէ մեռնողը մի ուրիշը լինէր, որ 2 գրօշ էլ չունենար թաղելու արդեօք բաղաբը յանձն կառնէ՞ր նրան էլ թաղելու:

պիաներուն, օրեկան եարանու-բառուն մարթնթաղուկէն նրամանք կուտան, մէ էտաղաղ էլ բիծու վուրգիբանց քաակի օրծնութիւն, սաւալ սրամէն գուզ վանանայերուն՝ տոնուզ, օրինաւոր մարթկերանց՝ անտէրնեբուն պատի, ասի փոզաշինեբուն պատի, խայտառակիշներուն փառք:

Պուսիկ զէլիզ, զուն փառակծ օղու-շաղի աէր իս, հինգ վից վուրթի էլ ունիս, կնիկիզ մէ քիշ էրեխերը բերելով ճնայտուի է, հինի մէ զիճագիտակա ջէնէն է ու արեկան արշիկ իս ձեւորզ օցի, թիփիզից ան Բագուի քու-չէբունն էլ զիշիշիները մտք սոպերուն, բանի քանի ջէր խոտանալի ու մանէթիդի իս առի, իս չիս կանայ խու-քեմէզ յիզ կապի, վան, ամութ ջէ, ամաթը նա է, վուր արշիկան խուսի է տայի՝ իր խուսիկ աէրը ըլլէ ու խուսը կատարէ ու կատարում է, վազում է ջէր կոնցիտուր, խժում էլ պիտուզականնեբուն մօզ ու նրամանք չաղիք է:

Էլ անու զե, Փան Փատանովը իրս կնոջ չիզ չի կանամ ապրի ու շուգրի կնի-էն փիս խոտանի է ունեցի, (քանիցը բխարաք է) էտու նամա էլ նրամա-յում ինչ Փան Փատանովը. Թագա փառկիլ...

Մինուզիկանները, էս թաւուր նրամանքն էլ ին զրում

Ձուսքի էս ինչ վանքի վանաներ, Ձու-րուսում վարթապար, էս տասը տարի է նաշինուր չէ տու ու վանքի դա-խաղիքը կերի է, մաշ նրամանք ինչ անում, էն վանքիցը զուս զուս ու զուս Մուսկով, ան Պետրեբուր, ան զարգարանիցա ուսումը թամամ անիս:

Ու վարթապարն էլ հնեց էա է ու-զում, յիզ ցցած փուզերով էնշախնէկ ճամփա է ննդուն, ջէր ստալիցերում ապրում ու իժում էլ մէ նասա-նասա ու Մինուզի նրամանքով մարթնուց բա-ժըրւած կնիկ է զթնում, քրանգաւուս է անում:

— Իս, կուէ, քու խաթրու վանքը մը-տայ, կնիցս սկզբի, իս քիզ սերում յիզ նամա կնիքս կու պարհիմ:
— Օ՛ր, զուշիվոց, զուն վուր վարթա-պար էր, էն շախն է քիզանա էրում, իտեւում էր. ու հինի էլ էտաի իմ օ-ղազ օղաբառաւ... Շուրք նըշնելու, հնգըզ՝ Բանգու օղաբառ:

Մինուզիկանները մէ յալ խաթրաթ էլ ու-նին, ինչ վուր ասում ին ասուտէ՛նան՝ սա-նաթի իննին, սա՛նաթի մէկին զրա նախա-ռակ նրամանք էլ ին տայի. ու էս բա-

նիցը նրա նամա ուրիշ օրուս ունէ հասոց սակը վուր ջէր փունց մէ օրի-նաւուր օր կակովով զիճա չի անի:

Մինուզը սաւալ սրամէն, զրափառ էլ զիզի. ու զուրթ է շիշնիկը շատ փայր չին նակնում, մաղրամ նոր-սրիտ զորութիւնով, իմանում ին թէ ինչ պիտի ըլլի:

Մինուզի նամա թէ էա էլ չիք Տա-տայ, տեսէք ձիք սակութար աշկով էն ամեն զուրթիքը՝ վանքերը, վանքերի կայերը, բաղիքը, բանկերում փուզե-րը, մէշերը, շաղնիկը, էշիմանի շուրք բուլբուրը ու զուր, հաւատա զուրթ իմ ասում, կու ասաք խուսերեմ, վուր ասիկ յաւ է մէ իրիք նարիք թուանանուց մով բաւ. (կառավարչ) իրա բուզալարներով, վուր ասիկ գութ-ձիքը, կայերիկ կառավարի, բան է Մինուզում ու թէ կշիկաղուզ ու վար-թապար բունց անին ու մամ պատա-բարից հեռու պահին, բուճումի քա-չելու մուզ էլ շտան, համ պրոկուրորին էլ՝ (Վանշելու պէս) բուն ու զնաշնիկն:

Էնիմաճում սիրուն որփէվերիք շատ անշալ, զիճապարտկաներ էլ ուրիշ շա-տուզեցայ օրնուէ. ուս անի ու Մինուզում էլ ինչիկը զրի, վուր կնպանում բաժ-մին, պրաւս ասն նուր, ու զիմ. համա վուրս շիճաց. մէկէլ վուր դնում, թա-շին էա զուրթը զուրի կու բերիմ, իս տեճում իմ, վուր անկերը էտեց ին, իս ձեճիցն իմ պակաս, փիէ. սո՛ք թէ-կի զերգեճումս վուս զրամները թա-գա թագա արշիկիք ին ուզում, իս Բ՛ն է, փափա իմ կերի:

Իս մէ ճանանշ ունիմ. փառե-կից, ջէր միջրամիսը չէր անցկա-ցրի, մէկէլ տեճայ կնոջայ ինչիզու-տարչիկս հիզ սիլի-բիլի աննիս, շանցաւ մէ էրիւս ամիս ուստ եկայ Մուշապի-թում, աս իմ կնիկն է՛ս, կուէ. մա՛շ է՛ն, ասի. շիրուն ճամփու զրի՛ս, կուէ. փոչտացի, ասի՛ Աստուճ յալիզնակուն անի, բաւ. մէ էրիւս ամիսց յիզ, թա-զարան ասու էկայ թըխարտում, մէ ուրիշ ուր արշիկայ զիճագիտակի հիզ:

— Գապար շան, տեճումս ին, տեճ-նում իս. ինչ աղունակն է, կուէ:

— Գիշիբիները աղունակները չին կա-նում թուի, տաի:
— Ի՛նչ աղունակներ, կուէ:
— Ի՛նչ աղունակներու համա իս խո-տում, տաի:
— Ա՛յ, սրա վրեն իմ ասում, կուէ,

ու շանց ակից, մէ զուրթ վուր աղու-նակ, համա ինչ թաւուր...

— Մա՛շ նրա՛նք, տաի:
— Մինուզը նրամանք տայի, կուէ:

(Էլի կուլի)
Գապար կապառուզանց

(Դ. Ա. ՅԱ. ԿՅԱՐԱՅԱՆ)

երս լկայ յուսիմ
երկի արեւիմ
Տիրում է յաւար.
Չար կողմի քախիմ՝
երս լկայ աստիւր—
Ալէր կուսիմ,
Ու պայտա յուսիմ,

երս ծաղկումի լկան
Քաղաքան զարեան.
Մոպ պարսիզում
Տիրում է յուզում.
Ու այնպէ՛ս սխուր,
Անպէ՛ս անկեղան—
երս ծաղկումի լկան.

Ու երս լկայ սեր,
Ապրելու յոյսը—
Մեռած նս արդէն.
Օ՛ր, հաւաստիքի,
Չես կարող ապրի,
երս որ լկայ սեր...

Աւ. Գիզ

ԳԵՕՁԱ ԱՂԱՐԱՆԻ

Ս. ԷՏԻՄԵՆՈՍՄ

Իմ բարցրիկ անպարզացու Քեսա-պար կապառուզովանց—Ջան

Կրա կորի շայց ապի նորին, սուրփ Գրիգոր Լուսաւորիչի հոգիի օժըր կըզան իլի. ասի անմում Աւրբոյնհոգի նշանա-լիլ արծաթի թախան, բուխար փառաքը, մանուզ շտանն է լալիկաղի շարժարը ծա-խիցի՝ քանք հինգ ամեճիմն է քիճացի սուրփ իմակաղն՝ անանում ճով ս սուրփ Գրիգոր Լուսաւորիչի թախի վերս նախ-իւս Ռու կտուրը սող-փայտամթ չի քիճի. վաղուք պարաննէ, բաթմիշ իլիք լեւա էր. համա չհանի տեղ, սա սուրփազաններ իրեքը շտանի:

Ասի 20-ին հասա Սերան մայրաքաղաք, շատ աղքատ-փոք արի Փայտունու Միկո, համա չի քիթթ, տեսնի կիտը շատ խաւս ա, քիճացալ ս պտուկամարներ համար փայտն կարի, նաեցի մէկ կնչ էլ, քիճացի

զից սարի Իշմիրանը: Կանքի զարագի մասին կանամ զարույնն առաջ կարեց, սակ կանգնեց շանք թռնել նեմ մանրն Փուշուրի ցեղին մին նաա զից կար, տարու-պերու էջիս ցամաքին մին պինդ կոփեց, էշ խոնջ, չլլալ տուգու, և ըն- զայ, թուզամթաթ իլա: պերան պեսցեցի զարույնի վերայ, սակցի, և շարսարի ի լիս, և ստանին կպնա, և սրբամ զիւլա կպի: և նշանախո նշանախո ծախան, ուխտ անամ, կեամ Իշմիրանը՝ ախ ինձ անու վեր քցես... Չգը... չըք... սակցի է- շիս փանջի, նոխտան ցեղին կաննցի, ասեցի նկարթմ մին աերտեք, վառթարի, մին սարի նորգվարական կը կեայ, ինձ էք տեսնի, նե կը թռնելի Երկու սակմ կաննցի, չորս աերտեք, երկու երեկորս սուրբազան, իրեք ալ վառթարիչ չայք սուրբ կեան նե մասն:

— Ախտաբար կինդ ամ, թողցեք ես ալ նեմ մանամ... սակցի ես արանջ: Տրաք իրեանս միտիկ այսղի անջ կայան, ուրիշ չիտեցին: Մին քիչ անցկացան Քիթիկան, Երևանին շուտ, զիստատ— զիստատ կանգնեց կեան, արանք մինչև զարվային նամիրը վառթարիչներ, սուրբազաններ տխ կեան արանջ առաջ:— Մնամարի նանցեք, տի- կին ներս մտեք, ինչու ուշացաք սակցի ներս տարին: Ախտաբար դիտել իլա քի, իս- սակցի մի պան կայ, կուտև տեսել տն ստա- ցաք քի կանգնեք ան կեամ, սուշ պես ե- կեք... Քիտարի պես եկող կանդիրը չիմ այ չալիչ նարեր ան, կեանարտ իրեամ, սե սակցուցեք, թուխ—թուխ թուշերով:

Չհուսն ես պատու կինդ ամ, մե՞ն նեմ չիտեք քու: ախ մի սակցի քի, վառթար- րեաները կամթողիլուան թարճո՞՞՞ պրկից ան տուգու: որ պատու կինդ կնայի՞՞ նեմ չիտեք ան:

Նստեցի էշս, քշեցի Երևան, մասյ պարիկ- մայրի թիւղանը, մագրու կուզուրտի շե- նի ստալի, աչկերիս, ուճերիս ներկ քիտի ստալի, իրեան պղպրի, մին չլլալ այ սակ սորի կրինի, էջիս ըրախ ստալի, մին Ֆայուսն խոսեցի, մին բալ Իշմիրանի:

Չարույնն քի Նեհեանս տեսու Ֆայուսն ան կեամ, մէկն այ մի տիկնու— մագու, մասու նեմ, ետով տեսու կեամ: մինչև Ֆայուսնի զարագան նամիրը՝ սեսայ իրեք վառթարիչ սուսայ տխ կեան: ու վեր կեայ, ցեր զե- րիս սարի քի, Ֆայուսնի փողը տամ, մե՞ն ջուլի վառթարիչ: քե այ սուրբը միք նար- ցանել, ալտախ ցեղը Ֆայուսնի չիւր տու- րան, իրքը ստալու Ֆայուսնի փողը:

— Համցեք, համցեք, չարգիլ տիկնի, թիւղս ուշացաք, երկամթուղու գնացը մա- ցուց է կեամ:՝

Մտկեան սարը ամ: Ես ալ վաղուց ամ կեամ, համամ էջի վերայ ի նստամ, իրեանս այ պղպուրի չկար, չկարգացու նեմ մանամ... Աս վառթարիչներ ինձ սարին ես: մին սան ստալին, մնամար կանի, շայ, շա- քար, եղ, մեղ, զէլմար, պանե թուգ փուս- կամ չարս ամ, մեղք ամեր մէկն:

Սուրբազանները մէկն ծնան ան ընդալ քի, մին զեռայուց կինդ ան կու: Մին այ տե- սայ մին նատա, պատու: սիտուց մուրցողը սուրբազան կեամ և սթախի վերայ, ու ա- լուստի ծնանցեցի, սակցի տս մեր Եմա- խիի ընդայն երկուգրուն ան կեամ և ինձ տեսնելի: Մտկեան սակցի, այ զիդ աշխարհ, արս թաղերը կամթողիլու ան իլալ, մեղու, համամ տա ոչ մեղան ար ոչ ալ կամթողի- կու իլիմ: Մտցացու ինձ պալոցեց, և ցե- րէզ պուշելի նս ինձ օրճեց: Նստեց շայ խմիլիլուտ խոր-խոր իրեան միտից սուգու: — Այ... Գեղայ Աղարաթին էք, բարե բարի:

— Լա, սուրբազան, Բարուն ամ կեամ սակցի, Կամթողիլուին թամաչս անամ:

— Լու ես սրելի, շատ լու: մի քիչ էլ մեղքից էք թեթեանս, էլիմիտին սուրբ տեղ է, մեղքերին թողուլին տեղ է...

— Եսա ալ լիս ես սարմ, Իշմիրանը սուրբ տեղս, մեղքերին թողուլուան տամ, ապանամ շարք, ախ աքան իրցան չիւր տարել: Գնից Կամթողիլուին կրի ուսի, տա մեցնելի կամթողիլուան ան, համամ, սուրբազան, ևս Ըզմերան Կամթողիլուց քու Ըզմի կութաղի: տա քի Սոյմանի կրիւր թուցի: քու կրիլք մին խուճեր ան ներս համար:

Սուրբազանի անըրը կեամ, տանց սա- տալի ստացան շարք խմիլի, վերկացու քե- նայ:

Կես սահաման ետով մին ջուլի վառթարիչ կեամ, իրեան միտից սուգու քեմա: ետով մին նեպի կեամ, այի մին կեամ: Իրանց կուտև ուղում ին մին պնան սանա, համամ քուլիթ ին, չան կարթմ սանա:

Քիչերը շնեցի, ստառ իրես լամբ, պու- ղըին, ուճերիս ան ներկ թուխից, մա- զերս սանցղիցի, նստեցի սթաղիս սուսայն: տեսայ մին սարաչաւոր կու: քե, ան սերեա- կը սպուղեցեր, մեղ նարկար տա Տի մի սակցի քի, սուսայան կեամ վառթարիչները տեսու ան քի, երես ցոյլայ ալ, աչկերն ըրը կայ, քեթիս չան կպու, համամ քի իրես լուցայ ամ, պատու կինդ ամ իլալ, նեմ թողուցի ուտես կատաղան:

Երկու չախար կեան:

— Ուխտի, մաղամ, պալմեմ զղէս, դաշոյ սեկնելի:

— Գուշ, սամ պաշոյ... սակցի ես... էտը նաջը սուգի Իշմիրանի:

— Բուշ չի զաւարի, պրկիկուց կոնեստ նաղա:

— Ես ուխտաւոր, ես չի մայալոյքի, Յե՛ սուրբազան վառթարիչ կարսփրիչից զա- ւարիտ:

Փարսպուղիները կուտև փանջեցին, տես պերին զարագայլ, քոտ փնչան կեայ Երև- ան, ետով ոչ Բարուց:

Փետուրը շուք, տղանամ զարագան սու- ղրի, այլք—ըրան, ան ներկ ուճերիս հա- մար վիկանց իլի, օրը Ըզմի-չորս սեղան Քուտան, Քիթիլիան, Երևանու կեամ կանիթեթից պէս, իրեանս ներկի, ինձ ալ չին

տիւս պերին: համամ խելս չիտեցի, որ Երևանու զապանայի պղպրի անամ:

Աքանց պիտեք, տեսնե՞՞մ ես, ինձ հա- մար մին ետից պղպրի երկի Քիթիլիան:

Մնամ քու Թամարու քերտուց:

Գեղայ Աղարաթի

Բնկել մտ
—Օրը քանի միտետու էք միտու:
—Փառասուտ:
—Միտեցիք միայն կեք:
Բնչկուց (մէկուտի):—Այլոյզու էլ պրեմ լինել: Լու է որ զլիկ ընկայ, և իմ սովո- րական բանտ տեղ՝ քառասուն տասցի:

(Շատերին)
ՊՈՌՈՐԻՇՆԵՆԻՇՆԻՆ

(Կովկասեան նաւորներ)

Երբ ընկ՞աք Նեմու է շոգից,
Արեան էլ այրու,

Երբ որ սիւհակ վարճեն զոգից
էլ չի դալայայու...

Երբ որ ողջ ճերկի լուծինը քար
Ոչ որ չի յուզում,

է՛հ, լոկ մոմակն է, մոմակն
սպիկար

Շուրջս տապում...
Սեւ-Ֆիդ

ԱՐԻՒՆԱԲԵՐԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՏԿԱՆ,
ԿԵՆՏՐԱԿ ԲԱԹՈՒՂՈՒՄ

Բաթմուք քաղաւմ է Սե մայի արեկեանս
սպիկ, տեղը իրես գեղապահան է: Թէ՛ն
հաննա: Կէ՛ն որս է մէկը ուղանայ
այսպիսի քու: նա շատ շուտու գործ է կը
գործէ:

Այստեղ համարես իւրացանչիւրը իր
համար արեանս ունի, որ ոչ զրամապուր
կուցի, ոչ դուրե՛՞ կատարելուս համար: այլ
անին մի անցործ, կարող է գանկ իմ քանի
կողմուք սեղանաբնո՞՞՞ հարկ 60 կողմանց,
մի ֆունտ սուրճ, որ քող ընդամենը 65
կողմ, երեք ֆունտ շարքը մարալային
46 և կէս կողմի—իսկ կանտարաւան՞
3x8=24 կողմի, քաղք արանիչ չինի փըն-
շան և մի մտաղք՝ կեղեկուց, մեղապու էլ
կարելի է գանկ—և այլ է պատանու, որ
Բաթմուք մէկ գործարանային կեանքը
մեռան է, սակայն սրբարանային կեանքը
սարսափելի տալ է գիտւմ: այժմ Բա-
թմուքում քանարանան աշխատող զաւր պա-
րուք զգովի է, և սուրճ խոյը համարես
թէ չկայ, ուստի եթէ ուրիշ տեղերից կեղ-
ուք լինի, չին փոխան:

Մեծամտեղեան, ի հարկէ ստացում են
լլարեղի, որ սեխին շույղ չկայ, որովհե-
տե կեանքը ետու է—այն ինչ համարես
բոլոր սրբարաններում շեմախարանան ստա-

նայուն պէ՛ս իսկոյն զողջւում է, և յաճախորդները 1 կամ 2 կողմէի ստոր խըմելով, 12 կողմանոց էլ շնորհարարուն են զողջունու: Հինգ արտաբնութիւնը ճնց որ ստանում են թերթը, կամ փակեցնել տակն են գրում և կամ ծոցը:

Բաթուս էին եկել մի քանի կանայք, որոնք եւրոպական տեսութիւններ յանուգով գտեանքուում էին—այսպէ՛ս Բուստանի գտե՛նքուում էր Բուստանի նետ, Անգլիան՝ Բոլորբոյնի, Ֆրանսիան՝ Վաստանի, Գերման՝ Աստորայի և այլն:

Բաթուսի կանայք այս քանը տեսնելով հիմա իրենց աներում սկսել են մեծաճարտել և միտանց մազերը քաշելով, մազդիկանց միտքն ու ընկերն էլ խաղել են:

Քաղաքային դուռնայում այդ առիթ թէև նայց չի ծագի, բայց կարծում են, որ իշխան Անգրոնիկոյը նայցը կը դիմ Հասազի կնիքներով առաջ:

Ֆեղաբնական այդ մեծամարտը, որը կայանում էր մինչ արտերները, երեսն ու ազգերը բաց, կուրծքը զուրս Թափան լոթի աղամարդի շարժումներով, մեծակ կանանց չէր գրուել. աղամարդին էլ որ ուզէր սպանել էին—գտե՛նքուարի տեղը—և իրանք էլ շատ քան սովորեցին կանանց պետական գտե՛նքուարներից:

Ղազանչիկ

Բարիկամարտ

—Տարբ մանկէք փոխ սուր, մինչև շորքը շարքի:

Պ Ե Լ Ի Է Տ Ո ՛ Ե

ԱՅԽԱՐԱՐԻՍ ՎԵՐՋԸ *)

Ասուած կենք սայ Վուրնանդակին Համարները լայն հանդիսն, Որ վազարը հողագործի Վերջըր գուճեց ընթերցողին...

Տեղին է երկրին... Բճղ Գալլէր Կուշար ըտէ այդ խնթին նետ... Ես իմ մի Թաս կարճով թէլը Չեմ փոխի չէ, երկուսն նետ...

Բճղ Գալլէր մեր ԱՅԽԱՐԱՐԻՍ, Հեմին է, կանչի մեծամարտի՝ Ես այդ լեճամ մարտակին— Լեթիանս—մի լուս շարքի...

Ի՞նչ եմ նայում... Այդ կուսի մէջ Ես ի՞նչ ունեմ կրցնելու... —Շնտ նշինք քան մի երկու էլ Չերմակ Թուզի եմ սեղանու...

—Թանգպին բարեկամ, սակե՛ր լու է հինգ մանկէք սու, մինչև շարքը օրայ կամար:

«ԻԱԹԱՐԱՎԱՍՏ» ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԻՆ

Պորնուրը ենք տալիս կարգով «Մըշակի» 213 համարի մատնախլամ մարգարէութիւնը, վերջն աւելացնելով մտղովրդական առարը «Սոխուստի» սիրարը կակծում է՝:

ՃԱՄՈՒՍ ԳՐԶԱԿՆԵՐԻՆ

Դու ոչինք ես, ցեխն տ յոգի, Ճեխն է նիւթը քո գործի. Եո կտորերին ցեխից կազմած, Դունկ ես ձիւտ կուրացած, Դունք վաղուց փշուրացնել, Անարժեք են ու շիջել. Միայն դու ես երկրպագուս, Սողոմ, լիզուս, մեծարան, Սիրան կուգես, դու ցեխ թափեր, Ողջաստներ անարգեր, Ըն խորտակած սեւ կործերին Դու այդ-ճեմով ըստ փրկի:

Մարակ

ԱՇՏԱՐԱԿՈՒՄ ԿԱՄ ԱՆԻՆ ՏԵՂ

Էրէկէլ. —Սիւնն ըրձա հուսող (մեծնոյն) է ցործնդ, զարիղ. —տաւարի) ձե՛մ տերք:

Յետոյ՛ ամբողջ երեք ամիս Նստե՛մ դառ սոսմ պիտու Թաշին. Ուստե՛մ տարձա, փխրա, ընէ միս— Ի՛մ ընտանեաց նետ միտսին...

Թէ չէ՛ ի՞նչ էր մեր սև օրը— Ամրանքով գիտու կորստ. Մէ միս գիտե՛ր, ո՛չ—սուրբը, Կերաններս—խոս ու արտ...

Հատկից յետոյ երկու ամիսս Միս ենք կերել—անք էս Թափան... Կը մեծնէ՛րք մենք—մաղամած, Թէ չը լինէր շայն ու զափան...

Հւանանե՛մ, Թէ Գալլէյ չնէրը Սըրնած երկրի ճարը կեփի... Ես թափ կտամ—լուս ու թէլը Ես կը նստեմ գոզի ու ընթի...

Հւանանե՛մ, Թէ երկու խնթի՛ն Բէլ Պէտը է կրծին իբր սուրբ... Մէ՛ս ինչ անեմ, Թէկուզ չնէխան էլ Մէկտեղ գառանս Սողոմ-Պոտր...

Ի՞նչ եմ նայում... Նստակներս Պէլ է կորչուս անտակ ճոզում, Պէլ Նստերն է շիջեր— Քուրը չէլիերի փարախներում...

Սիւնն. —Միտանոց, (շատ տեղերում ինչին, Հարպին, Մեծային) Սիւնն շան: Էրէկէլ. —Քանով տերք: Սիւնն. —Այ թայած, տալիս ենք իրանց, քանի տպում են, նայում են: Էրէկէլ. —Իրանցը ճոթ ենք տանում, գին չենք բարձում, ապառք ենք տալիս, գին չենք խոսում, մեր առան էլ իրանք են նայում, իրանցն էլ: Սիւնն. —Բա տաւարուք Բնայէս կինի, Սիւնն շան:

Ս. Յ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԳԵՐԱԻՆՏՍ

Հիղաքարքի օր, Թատերաբեմների խումբը գերասան Արմենեանի մասնակցութեամբ, Հուրադի անուն փողովորդական տանը ներկայացանց Երկրի Էնկայանները ողբերգութիւնը:

Հարմանայի խաւարի՛մ ունին մեր զերասաններ, ամեն մէկը իր տեսարանով է շարժում:

«Ասպակներ» ողբերգութիւնը մեկուսից ամեն մէկը մի քանի անգամ է տեսել, այն էլ միայն զանազան տեսակ, մանուսանց այս-մեան մեր ինքնակոչ զերասանական զարման Գ. Արմենեանը Ֆրանցիզի զերսում, խառն:

Բճղ զարդ անի Մանթաշեր, Ջէլմար-Արզնի Քաղիկը, Ազատներ, Ազատներ Եւ քանա՛նուն Միրզոյնը:

Բճղ զարդ անի «Ղազանչիկ» ֆիրման, Կամ մեծապատ շարքը-Նորիչը, Որ ստորին ըփնու-բայտան— Ուսով մարդկանց այնը կապի...

Բճղ զարդ անի զուլուի երկրին, Գարջ զանգ շար Սուլայանը, Որ ստանց իր մուկ ծրուզի Պէտը է շնէլ Հայաստան...

Բճղ զարդ անին ընչամարտու Գերանանուն և Անգլիանոցը, Որ «Հայ-Նարցի» պատրաստու էլ չնէ կիթի Տանկաստանը:

Բճղ զարդ անին զժողովարի Գալլէրին ու Նակուի՛նէ, Որ տակից նայոց ազգին— Ուզեն-չուզեն—զէտը է տեսնեն...

Բճղ զարդ անին զպաշտօնային Թուզիք մտաւոց մեր յորքը, Որ յաւիտանս պէտք է կորչի Այսքան տարուայ ապագիկը...

*) Յն ստացանդակին 1909 Ք. № 19-ը և «Երբարայի» № 35-ը:

Ծան. Լիլիպուտի

քի պարզ արտասանման կողմից, գայլից, բայց, ինչպես մեզ տեսել ենք ուրիշ բնակիչի վրայ, Թրանց ազգի էլ, սպասասուր էր նա որ ասը շարունակ բարք է տալու, այն ինչ սնդուանիկ կըբայր կարողը զիցեցիկ է ու բարի:

Այսուց ընդհանուրապես դուր եկաւ, պարտն Արմենիան իրեն ոչ սպասասուր ձեւացրին և ոչ էլ ոտը բարք առաջ, այլ աւելի զիցեցիկ էր, քան իր Կարտու կըբայրը: Արմեն էլ ինչու էր անբարեկամ իր հօրից, ցուցե ձեռքին բռնած հայիկն էր գտաւ, կամ փոքր, որ շարունակ նայում էր մէջ և չէր նկատում իր զիցեցիկութիւնը:

Չարմանակ էր, թէ ինչու. Ամալիան էլ կպիկ էր Կարտուից, և Թրանցին տասն, էլ քանի որ Թատրնում գտնւած օրիորդներից շատիցը երանի էին տալիս Թրանցին:

9. Տէր-Անաղիպան, (Շպիրիտաբը) ստորնա գլուս զիտա էր, որ նրա զայիք աւրին էլ յայ չէ, բայց իր խաղի մէջ կենդանի էր և յայ չէ:

Ընդհանուր առմամբ, ներկայացումը լաւ անգամ և Թատրնն էլ ծարթ էր ծարթ լինի էր, միայն մի չիմիկ գոխիցից նաստրուկութեան, որը խաղալիքային ներս ընկաւ, յայտնի չէ ստուսմանը, թէ՛ անտուսմանը:

Նոյն խումբը, պ. Մրկրչյանի մամուկացութեամբ և Նոյն Թատրնում, կիրակի սաստանան առից մանկական ցերեկայթ, ներկայացրին Կիսկարումը պիլմին:

Թատրըք լինի էր մեր ծխական զպրոցների աշակերտ-աշակերտանիներով, որոնք իրենց զարմապետ զարմանիներին նեւ խաղերը մէկ արած, այնպիսի ազմուկ բար-

ըրացրին ու սերբերով թըլիթթըլացրին, որ Թատրնի կատարարը, տնայնիներ պիլմ սեմած գտաւ, իսկ միտ հանդիսանալուները քայք քայք թաղիկանիներով նահանգերը կառուցին:

Նոյն օրը երեկոցանոց, Հայտարար շնորհաստ Թատրնում, պ. Ամա-Կարտուանի զգերբանական խումբը խաղաց Գոստպիկայի շերտապարիքը:

Թատրնը այս անգամ թլպտու թէ՛ զիցեցիկացրել էին: Բայց զարդարը դարձանայ դաւանանում էր, այնպէս որ զերասանների ցանկացած ժամին չէր, բարձրանում կամ իջնում, այլ կըր ինչու էր ցանկանում:

Ներքին աշխատները, որոնք յուշարարի կարիքը սպին շունին, այնքան լաւ էին ստորիկ զերեկը, որ իրար էին նայում, թէ մեկ ներքին է իտուտի:

Նրանց զրկիները, հայտարար մարտութիւնը ու յարկածով կապած գաղտնախիչները, իսկայն աչքի ընկան, որ ստատիկ ծիծուղ պատանայն հանդիսականներին:

9. Ամերիկային թիւ գուրս գալան պէ, բարը պիլմին ծիծուղի: Նույն կոչիկները բաւական չէր որ մեծ էին և մէկի մէջ երկու օտը զը տեղադրուէր, գլուս կէս արշին թող կոր նստած, իսկ գաղտնախիչ, ծու... դաւանան գաղտնախիչ, կամայ-կամայ պիլմը վեր բարձրանայ և վերէն էլ յանկարծ բարդովին գաւանանց ու շուտ կգա:

Եթէ պ. Ամերիկայի օրէմի վրայ ման չըգար, այլ տեղին ու տեղը կանգնուէր, կը դաւանար խորտիկով (ԿՄԴԱՅՈՒ)

Գուշիկնում խառակցութեան ներք զար-

ձաւ. նրանց կոչիկների թուրը, անհասկ հայտարար, քնած խաղը. միջև որ խոսացին պատանայ:

Բանցից դուրս եկաւ, որ այն օրը Շտարտաթոշակ էր: պ. Կարտուանը իր զերասանական խմբով գնացել էին նահանգներ, լաւ ընթ պիլմին որ Թագա մանաթ խելուց խաղայ, յանկարծ յիշել էին, որ ներկայացում անեն, ստորի այնպիսից պիլմով միջև Թատրնը, ստորի ու մաղկուղ նուսել են և ուղղակի ընծ գուրս կէլ:

Այս գտնանաւարտութիւնը լսելով, նաստրակութիւնը, մի փոքր է անդադուցել—ու նանդիսաւ քան մասու... մինչև ներկայացում վերը:

Բարեօտ

Քաջ իրայ

Մի երկայ տարածքը շաղակին, արշինը մեղտուծ, գնում է անտառով:

Յանկարծ զեմից գուրս է գայլս մի գայլ և կանգնում է:

—Եկ արան գոխեցիներ, մասնում է նրան և արշինը նրացանի պէս բանում է կրքերնու: Այդ գայլիկներն լաւում է գաղտնի նեւապիլմուց արտարի նրացանի արտաւ և գայլն արինթալուց զարթում է զեմին:

—Թե՛ս, ետեւան տարի է, ինչ այս անտըրը բանեցում է եւ չիմ զիցեցիկ, թէ լցում է կեղեկ, ստում է նրան և արշինը շարժում է իրանց նեւու:

ՆԵՐՔԻՆ ԱՊՐԵՆԳՐՈՒԹԵՆՆ

ՆԵՐՔՈՒՄԻ ՆԵՐՔՈՒՄ

22 սեպ. Թիֆլիզ

Թիւրքացութիւնների տեղիք չը տալու նստած, որից կարող է բողբոջական բարդութիւններ ծագել և նորիցորդ խառակցից, թայլ աչք ինձ յանուն նշարարու տաշապատեան, երկատու զեւանդի պատականապոյն թերթիկ էլնրում, թ զեմ շեւաթարապոյն Ն 38-ում իմ կոլլեկ է աշակերտ Բախրըք թիւում և շրիշով կցըրած զդրացութիւնների ժողով—որը իւր կարգին վերաբերում է Նոյն շեւաթարապոյն Ն 37-ում տարած: Գոստար պաշ Կարտու գեանի մեկնումը զեղի ու էլմիամբն—բիլլետներն առթիւ:

22 դեկտեմբ 1906-ին, բայց Գոստար պաշ Կարտու գեանի մեկնումի օրը, ես էլ մամուկացութեան եմ անցել իսկայիկ նեւ շըլինկայալու տիպոգրաֆ:

Բողբոջով բողբոջում եմ այդ տիպոգրի զէմ, որովհետեւ զիտ ես այդ պատանանոր առթիւ կոնգակ չեմ տալցի: Թէև իսկաթարապատեան կառուցութեան մէջ, անհանրերբող ասորին է ծառայում եմ անհանրս նաստրակութեանը և մասամբ նորին, անկեղծութեանը և մասամբ նորին, այլ զիտակցութեամբ և մասամբ նորին,—ասկայն բաւ չէ, որ այդ պատանանը, զիցեցույա

Թող զարդ անեն մեր հաստափառ Աբիլաներ և Թոփչեաններ, որ չեն կարող նանկ գլուսու տարիկ տարալ տամարները...

Թող զարդ անեն մեր ցախարի և սարտանած բիլիկները, որ կարող են առանց ծարթ էլ զիտարուել նրանցները...

Թող զարդ անեն ես տասնէլ Մեր մաշակերտ սիկիները, որ չեն կարող մէկէլ հաղինք Հաւարդ ֆիւսնիցից խաղցնիները... *)

Թող զարդ անեն մեր պարտազգիք և սրկի մայ տերակները, որ բանտու... և անբարեկ Պարս և նանդչին մեկնները...

Թող զարդ անի մեր լեզուպիթե Սաղաթէկեան Յովհաննէսը, որ միտ կենդանի գումարի մէջ 2ի ստանալ զԵՄ ոռնիկ կէսը...

Ես ինչ բանից պէտք է գտեմ... Առումն մկալ, Գոստար գայլի: Եթէ կարը տարողով ծախեմ Հաղիւ կըրան տասնութ շահի...

Ինձ թիւ բան է միայն տանջում,— որ թիւ գլուս է գնում գործու: Գաւանա շնաւ և աշխցում շեւաթարապոյն տպոգրարում:

Եթէ էլ չեմ այտարանից կոլլեկի պարն ու երգը: ԹԵՖ կանդի, թէկուց նիւրից կարծանէր զոչ տիպոգրը...

Լիլիպուտի

„ԽՐՈՒՄԸՆԵՐ“ Կոմպլէկաներ

Փ Ա Ռ Ա Կ Ա Ձ Մ

1906 թ. արժէ	5 ռուբլ
1907 թ.	7 ռ. —
1908 թ.	7 ռ. —

*) Նոր-նիւրից լեզով խաղցնում ստան են մեծ կաթայն: Բայց այսուց փնջանեմ—վերջին ձեպայն չէ՞՞՞:

Ժամ. Լիլիպուտ

ԿՐԿՆԵԿՈՂԻԿՆԵՐ ՊՐՈՎՕՏԻՆԻԿ

Ա Ր Տ Օ Ն Ի Ա Մ

Ամենայար Աշխարհում

ԱՆՊԱՍՏՈՒՄ
ԵՐԱՆԵՆԱՍՏՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱՅԻՆ ԶՈՅԻՆ ԱՆՕ.
ԲՐԱՆ ԱՐՐՈՒԹՅԱՆ
Հ Ա Մ Ա Ր

Ամենաազնի և ամենաբարձր ամբու-
թեան, լաւ յատկութեան, չքեղ ֆա-
սաների և ամենայալ գործածուող
Կրիկերից:

ԱՐՏՕՆԻԱՄ

ՆԵՐԿԱՅՏՏՈՒՅԻՉԸ
ՆՄԲՈՂ Ը ՆԵՒԿՈՎԿԱՍԻ
ԿՐԿՆԱԿՈՅԻԿՆԵՐ

ՊՐՈՎՕՏԻԿ

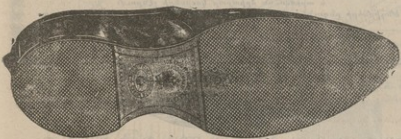
ԱՌՆԻՏՐԱՆՍ
ԸՆԴԵՐՈՆԹԻՆՆ

Մ Ի Ի Ն Ի
ԵՒ
Վ Է Յ Ս

1888

ՔԻՅԻԻԶՈՒՄ
ԵՒ
ԲԱԿՒՈՒՄ

Լ ա յ ա տ ե աւ

Ռ. Պան-Ազատ եւ Գ. Վարդանեան

ՀԱՅՏԱՏԵՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

27 Կիւրնիքով և մի մեծ զանաւոր թար-
տաւով:
Դասընթացք ձեռ. գրքոցների IV բա-
ժանմունքի և ժողովրդական ընթերցանա-
թեան նամար:
Գինը է 75 ԿՈԳ.

Գլխաւոր պահանջը սՊրոպագանդայի գրա-
վանաստանցում. կարելի է դիմել և ներկ-
աներին—Тифлис. Сурго-Ниманское
училище.

ՀԱՐՈՒՆԱՅԻՈՒՄ Է
ԲԱԿԱՆԱՐԴԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՈՒՐՉՆԵՒԿ

Գրական, քաղաքական, հասարակա-
կան և առետրա-տրդիմաբերական ան-
կուսակցական օրակների
Առայժմ լալա է անմտու՛մ երկուշաբթի
օրերը:

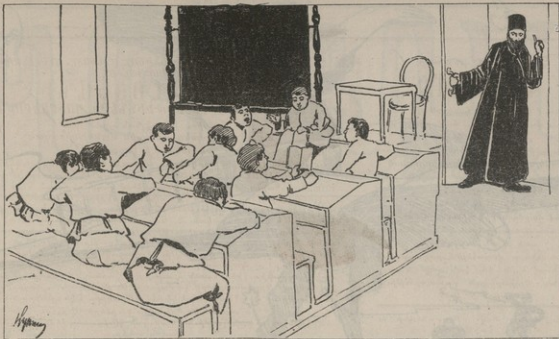
ԲԱԿԱՆԱՐԴԱԿՐՈՒՆ Է ՄՈՒՆԻ ՅՈՒՆ. 1 Բ.
Հասցեն՝ Тифлис Редакция
газетм «Суралак»

ՈՒՍՈՒՄԱՐԱՆ ԵՒ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷՉ ՎԱՎ. ՍՄԲԱՏԱՆՑԻ

Պարտաւում են երկու աշակերտներ
բոլոր միջնակարգ (և ներսխան, Յանա-
նեան, Գոյախանեան) գրքոցներ ընդունելու
Առանցւում են նաև ֆրանսերէն, գերմանե-
րէն. ձեռագործ (կերտումայք, դադում և կո-
զմագործութիւն) և ժարմարտութիւն: Ըն-
տանիքին մէջ միտում ապրելու կողմ 2 ա-
շակերտի սեղ: Ընդունելութիւնը սկսում է
Ստրլախ. փող. Գառնիկի, № 13.

ՕՊԵՐՏՅՈՒՆ ԵՐԿԻՉ Մ ՎԵՐԿԻԿԵՆԵՐ

Պարտաւում է երկու տեղի անձանց նաև երաժշտական աւարիկներից (սովիճի, աւորիտ) ալի ամս ամսովների նաև Անցում է Լալիի միակուսակցութեան պրոֆեսոր Բունկոնի մէջնակարգ Կերտումայքի և ժողովրդական ընթերցանաթեան նամար:
Հասցեն՝ Կանքի մեծ փողոց, առաջ Ծարուկիճեանի № 28 (Առաջորդաբար նի դիմել) երկուսեան ժամը և — 7:

—Այսք ես չեմ կարող պարագի, ուրի, տեղեր կարգ ունեմ. շարունակեցի ինքներդ. պարագի (և տաքիներ շարունակ շարունակում են ու բան չեն սովորեցնում մեզ պարզեցնում):

Բ Ա Ն Ի Ո Ր Ա Կ Ա Ն Ա Շ Ի Ա Ր Հ Ի Ց

— Գուրս գնա, յիտար, այլևս ես բու կարիքը չունեմ.
 — Գունե մի քիչ փող տուր, մինչև գործ գտնեմ.
 — Ինչ, էն վանդ էր, որ էլք կադ էր:

ՕՂԵՏԻՆ ԶԱՆՎԵԹԵՐՆԵՐՈՒՄ

Տիրան Նազարեանը, որպէս Նայ մամուլի ներկայացուցիչ(?) տղային Քաղցինը է սնում եւ քողարկում. միջազգային մամուլի զանազանութիւնների ժողովներում և Ներսիսի բանբարանի վրայ... Կայրին հատ սրտասանում:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԸ

Գործիչները Քաղցի անակներ են շինում և աշխարհին փող հաշեցնում, թէ զորք են սնում: